

Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci oznámení o podpoře v nezaměstnanosti

V rámci šetření individuálního podnětu sp. zn. 8824/2022/VOP/MKZ ve věci podpory v nezaměstnanosti, se kterým se na mě obrátila paní A., jsem zjistil nedostatky aplikace nového právního institutu **tzv. oznámení o podpoře v nezaměstnanosti** v praxi. Úřad práce ČR - krajská pobočka pro hl. město Prahu, kontaktní pracoviště Praha 4 stěžovatelce k její žádosti o podporu v nezaměstnanosti pouze oznámil, že má nárok na podporu v nižší částce, než v jaké očekávala, a nevysvětlil proč. Musela se bránit námitkami, které správní řízení jen prodloužily.

Zahájil jsem proto šetření z vlastní iniciativy s cílem usměrnit a sjednotit postup krajských poboček Úřadu práce ČR tak, aby při vydání oznámení o podpoře v nezaměstnanosti, které má být zjednodušením rozhodování o podpoře, postupovaly v souladu se zákonem a naplňovaly principy dobré správy.

A. Shrnutí závěrů

Krajské pobočky Úřadu práce ČR pochybily tím, že vydávaly oznámení o podpoře v nezaměstnanosti, které nebylo stručně a přiléhavě odůvodněno. Nedostály tak zákonné povinnosti odůvodnit nejen rozhodnutí ve věci, ale i pouhé oznámení o podpoře v nezaměstnanosti, plynoucí z ustanovení § 154 a § 158 odst. 1 správního řádu, která odkazují na přiměřené použití § 68 správního řádu při vydání rozhodnutí, tzn. na přiměřené použití pravidel o odůvodnění rozhodnutí a jeho obsahu.

B. Skutková zjištění

Při šetření výše zmíněného individuálního podnětu jsem zjistil, že oznámení o podpoře podle § 39a odst. 1 zákona o zaměstnanosti neobsahuje ani jen velmi stručné odůvodnění. Stěžovatelka se tak nedozvěděla, z jakých skutečností úřad práce vycházel při stanovení podpory v nezaměstnanosti a jakým výpočtem dospěl k výsledné částce přiznané podpory.

O vyjádření jsem proto požádal ředitele krajské pobočky úřadu práce v Praze Mgr. Jana Tvrdku. Z jeho sdělení vyplynulo, že tento nový „způsob“ rozhodování o podpoře není vůbec ideální a že se v praxi setkal spíše s problémovým přijetím jak ze strany odborné, tak i laické veřejnosti.

C. Právní hodnocení

Rozhoduje-li krajská pobočka úřadu práce o podpoře v nezaměstnanosti v případech, kdy se nevydává rozhodnutí, je povinna uchazeči o zaměstnání doručit **písemné oznámení** o podpoře v nezaměstnanosti a její výši.¹

Oznámení o podpoře v nezaměstnanosti (oznámení) je v zákoně o zaměstnanosti zakotveno s účinností od 1. 7. 2021. Úřad práce tak rozhoduje o podpoře

1 Ustanovení § 39a odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

v nezaměstnanosti dvojitým způsobem. Oznámením a rozhodnutím. V § 39 odst. 3 zák. o zaměstnanosti jsou taxativně vymezeny případy, kdy se rozhoduje rozhodnutím, které musí být řádně odůvodněno.² Ve všech ostatních případech je rozhodováno oznámením. Oznámení je rovněž rozhodnutím v materiálním smyslu (je zasahováno do práv adresáta). Jedná se o specifický druh speciálně upravený zák. o zaměstnanosti, jehož náležitosti jsou s ohledem na procesní ekonomii zjednodušené.³

Oznámení o podpoře v nezaměstnanosti se stalo součástí zákona o zaměstnanosti na základě poslaneckého pozměňovacího návrhu, který tudíž neprošel standardním připomínkovým řízením. Z jeho odůvodnění vyplynulo, že **záměrem novely mělo být zjednodušení procesu** přiznávání podpory - krajská pobočka úřadu práce bude **povinná vydat rozhodnutí o podpoře v nezaměstnanosti pouze v určitých zákonem stanovených případech** (například v případě, že podpora v nezaměstnanosti se nepřiznává aj.). Zjednodušení spočívá v tom, že oznámení oproti rozhodnutí neobsahuje odůvodnění a úřad práce nemá povinnost seznamovat účastníka řízení s podklady pro vydání rozhodnutí. Oznámení má být stručným vyjádřením o stavu nároku a výši podpory s informací o možnosti bránit se námitkami v případě nesouhlasu s oznámením. Pokud žadatel námitky podá, rozhoduje o nich krajská pobočka. Až toto konečné rozhodnutí prvostupňového úřadu práce musí obsahovat podrobné odůvodnění včetně informace o řádném opravném prostředku (odvolání). **Cílem novely bylo zejména urychlit a zkrátit řízení, ale také odlehčit práci oprávněným úředním osobám.**

Samozřejmě chápu důvody, pro které bylo oznámení využito jako jednodušší varianta rozhodnutí o podpoře v nezaměstnanosti. Domnívám se však, že pokud má oznámení zjednodušit rozhodování o podpoře a být efektivním institutem, tak by mělo obsahovat vedle výše přiznané podpory také nejzákladnější informaci o tom, z jaké částky a jakou procentní výměrou (případně koeficientem) se podpora v nezaměstnanosti vypočítala a proč byl zvolen právě tento způsob. **Oznámení by si mělo stále zachovat základní informační hodnotu**, aby žadatel o podporu obdržel jasné sdělení o stavu nároku a mohl se případně rozhodnout, zda se bude bránit námitkami. Jinak bychom připustili, že nový institut oznámení o podpoře v nezaměstnanosti je pouhý formální mezikrok vložený do správního řízení o podpoře v nezaměstnanosti, na který bude účastník řízení téměř vždy reagovat námitkami, protože bude s největší pravděpodobností pochybovat o výši podpory. Ukázalo se, že efekt nové právní úpravy byl zcela opačný - spíše zatížil pracovníky úřadu práce, kteří musí ze zákona nejdříve zpracovat oznámení a teprve poté rozhodnutí.

Tento postup navíc v některých případech prodloužil dobu, kdy uchazeč fyzicky obdržel podporu v nezaměstnanosti. A smyslem podpory v nezaměstnanosti je částečně zabezpečit uchazeče o zaměstnání v době, kdy se může ocitnout z důvodu ztráty zaměstnání a pravidelného příjmu v tíživé finanční situaci. Zde proto více než jinde platí: „*Kdo rychle dává, dvakrát dává.*“ Strohé oznámení s číslem, které představuje výši podpory a blíže

2 Ve smyslu § 67 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

3 STÁDNÍK, Jaroslav, Michal KADLEC, Jeroným DEKAN, Petr SEIDL, Monika PASTORKOVÁ a Aleš KALVODA. Zákon o zaměstnanosti. Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-12-15]. ASPI_ID KO435_p12004CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

nenaznačuje její výpočet, vyvolávalo pochybnosti a otázky žadatelů a směřovalo často k podání námitek, čímž se prodloužila doba rozhodnutí a výplata podpory.

Povinnost stručně odůvodnit nejen rozhodnutí ve věci, ale i „pouhé“ oznámení o podpoře plyne z ustanovení § 154 a § 158 odst. 1 správního řádu, která odkazují na přiměřené použití § 68, tj. na přiměřené použití pravidel o odůvodnění a jeho obsahu.

Obrátil jsem se proto na nadřízený metodický orgán Ministerstvo práce a sociálních věcí (ministerstvo) a požádal ministra Ing. Mariána Jurečku o vyjádření k mému zjištění. Sdělil mi, že je i zájmem ministerstva, aby klienti žádající o podporu v nezaměstnanosti obdrželi takovou písemnost, která pro ně bude srozumitelná, **a i při zjednodušení procesu rozhodování bude mít informační hodnotu.** Informoval mě, že ministerstvo na základě poznatků z aplikační praxe územních pracovišť Úřadu práce ČR dospělo k závěru, **že je nezbytné provést změny v textu oznámení o podpoře v nezaměstnanosti tak, aby žadatel o podporu porozuměl způsobu výpočtu výše přiznávané podpory v nezaměstnanosti.**

Současně mě informoval, že již byly podniknuty kroky k zajištění úpravy textu oznámení o podpoře v nezaměstnanosti včetně zapracování změny do informačního systému. Aktuálně tak proběhla revize výstupních dokumentů oznámení o podpoře v nezaměstnanosti tak, aby byly obsahově rozšířeny o textace vysvětlující způsob výpočtu přiznávané výše podpory v nezaměstnanosti. V současné době je již nasazena verze s těmito změnami a modul informačního systému je již plně funkční. Při vydávání oznámení o podpoře v nezaměstnanosti krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky podle § 39a odst. 1 zákona o zaměstnanosti tak dochází ke generování obsahově změněných dokumentů, které již obsahují stručné vysvětlení k výši podpory v nezaměstnanosti.

D. Informace o dalším postupu

Šetření z vlastní iniciativy jsem zahájil, protože jsem zjistil, že krajské pobočky Úřadu práce ČR vydávaly oznámení o podpoře v nezaměstnanosti, které nebylo ani stručně, ani přiléhavě odůvodněno. Nedostály tak zákonné povinnosti odůvodnit nejen klasické rozhodnutí ve věci, ale i „pouhé“ oznámení o podpoře v nezaměstnanosti, plynoucí z ustanovení § 154 a § 158 odst. 1 správního řádu, která odkazují na přiměřené použití § 68 správního řádu při vydání rozhodnutí, tj. na přiměřené použití pravidel o odůvodnění a jeho obsahu.

S ohledem na to, že ministerstvo upravilo na základě mého zjištění formulaci oznámení o podpoře v nezaměstnanosti v užívaném informační systému a tuto novou verzi již územní pracoviště Úřadu práce ČR žadatelům zasílají, **nepožaduji žádná další opatření k nápravě a věc uzavírám podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.**

Brno 19. prosince 2023

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv

(podepsáno elektronicky)